

KÜTAHYA İLİ EL SANATLARININ TANITILMASINDA VE KORUNMASINDA KÜTAHYA YEREL YÖNETİMLERİNİN ROLÜ*

Birnaz ER¹
Sezin KARA²

Öz

Şehirlerin kalkınmasında, tanıtılmasında ve turizm olanaklarının artırılmasında sahip olunan kültürel değerler ve el sanatları oldukça önemlidir. Günümüzde şehirler, ekonomik olanaklarının büyük bir bölümünü kültür ve sanat faaliyetleri sayesinde elde etmektedir. Bu noktada yerel yönetimlerin farkındalıkları ve sorumlulukları büyük bir öneme sahiptir. Kütahya ilinin zengin kültürel ve sanatsal bir kimliğe sahip olması, şehrin kalkınmasını sağlayan en büyük etkenlerden biridir. Özellikle Kütahya'nın çini sanatıyla Türkiye'de ve dünyada merkez olarak bilinmesi ve şehrin ekonomisinin büyük bir kısmının bu sanat üzerinden dönmesi yerel yönetimlerin sorumluluğunu arttırmaktadır.

Bu çalışmada, Kütahya ilinin el sanatlarının tanıtılmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında Kütahya yerel yönetimlerinin rolü ve etkinliği incelenecektir. Bu amaçla ilde sanatsalanlamda yerel yönetimlerin gerçekleştirdikleri faaliyetler ile hedeflerinin neler olduğu nitel araştırma yöntemi kapsamında araştırılacak ve literatür incelemesi ve bireysel görüşmelerle elde edilen veriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kütahya, El Sanatları, Yerel Yönetim, Kültür, Sanat

THE ROLE OF KUTAHYA LOCAL GOVERNMENTS IN THE PROMOTION AND PROTECTION OF KUTAHYA HANDICRAFTS

Abstract

In the development and the increase of tourism opportunities of cities cultural values and handicrafts are very important. Today, cities are obtained most of their economic opportunities through cultural and artistic activities. At this point, the awareness and responsibilities of local governments are of great importance. The fact that in terms of economic development of the city Kütahya City' rich cultural and artistic identity is the most important factor. Especially, Kütahya is known in Turkey and in the world as the art center with its tile and ceramics and also a large part of the city's economy is provided through this art which are increases the responsibility of local governments.

In this research, the role and the importance of Kütahya local governments' in the protection and transferring the handicrafts of Kütahya to future generations will be mentioned. For this purpose, the activities carried out by local administrations in the province and objectives will be investigated.

Keywords: Kütahya, Handcrafts, Local Government, Culture, Art

*Bu çalışma 19-20 Kasım 2018 tarihleri arasında 1. Uluslararası Ahmet Yakupoğlu Şehir, Sanat ve Tasarım Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Güzel Sanatlar MYO, birnaz.er@dpu.edu.tr

² Öğr. Gör., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya Güzel Sanatlar MYO, sezin.kara@dpu.edu.tr

Giriş

Küreselleşme süreci tüm hızıyla yaşanırken, değişen dünya düzeniyle birlikte ülkelerin izledikleri kalkınma politikaları ve akabinde gerçekleştirdikleri kalkınma hamleleri de ulusal ölçekten, yerel ölçüğe doğru bir değişim göstermektedir. Özellikle gelişmiş ülkelerde kalkınma anlayışı ulusal kalkınmadan yerel kalkınmaya doğru bir dönüşüm içerisindedir. Kalkınmanın ulusal ölçekten yerel ölçüğe kaymasına sebep olarak uluslararası rekabetin kentler arası rekabete dönüşmesi gösterilebilir. Her bir yerel alanın taşıdığı farklı özelliklerin ön plana çıkarılması ve sahip olduğu yerel kaynakların etkin kullanımı ile yerel alanlar; bölgesel, ulusal veya uluslararası ölçekte rekabet etme şansı bulabilmektedir (Özgürel, 2015). Bu rekabet ortamı ile yerel yönetimler, bölgenin sahip olduğu kültürel ve sanatsal potansiyeli doğru ve etkin kullanmaya özen göstererek marka kentler yaratıp, şehirlere kültürel ve sanatsal bir kimlik kazandırma sürecine girmişlerdir.

Şehirlerin markalaşması ve kendi kimliklerini oluşturması, bu kimlik çerçevesinde kendilerini küreselleşen dünyaya tanıtmaları sürecinde özellikle sanat önemli bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır. Kültürel ve sanatsal planlamalarda, bölgenin sahip olduğu tarihi ve doğal doku, sanatsal ve kültürel olanaklar ile kırsal, sağlık gibi turizm faaliyetlerinin tanıtımında, sanatsal faaliyetler önemli bir araç olarak kullanıldığında yaratıcı kent modeli gelişmekte ve bölge ekonomisi üzerinde güçlü bir etki bırakmaktadır. Şehrin sahip olduğu sanatsal değerlerin marka kent yaratma sürecinde doğru ve etkili bir şekilde tanıtıldığında şehir hem yerel halk için hem de turistler açısından cazibe merkezi haline gelebilmektedir.

Sanat kavramı oldukça geniş bir yelpaze içerisinde, birçok farklı sanatsal alanı bünyesinde toplayan, bölgelerin ekonomik ve coğrafik konumlarına göre çeşitlilik gösteren ve çok geniş kitlelere hitap edebilen bir yapıdır. Yerel yönetimlerin el sanatları ile ilgili faaliyetleri, kültür politikaları kapsamında gerçekleşmektedir. El sanatları ile kültür birbirlerinin tamamlayıcısı niteliğindedir. El sanatları ve kültür, kültürel miraslara, değerlere ve kimliklere ulaşabilmeyi olanaklı kılmaktadır. El sanatı ürünler geleneksel kültürü temsil ederek, toplumdaki bireyleri geleneklerini araştırarak sanat ürünleri üretimine aktif katılımını, özgürce kendi benlikleri oluşturabilecek alanların oluşturulmasına olanak sağlamaktadır. Kültür ve el sanatları buldukları bölgenin coğrafik olanaklarına ve tarihi geçmişine göre çeşitlilik göstermektedir ve tarihlerinden aldıkları mirasları, bölgenin sunduğu hammadde olanaklarını sanatsal birikimleriyle şekillendirerek ürünlerini oluştururlar. Yöre halkının kültürel etkinliklere ve bu kapsamda sanatsal üretime daha kapsamlı ve daha etkili şekilde dâhil olmaları için belediyelerin kültür-sanat etkinliklerini planlaması gerekmektedir (Uluslararası Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG) Teşkilatı, 2015).

Kültürel ve sanatsal etkinlikler, bölgede kapsamlı ve sürdürülebilir ekonomik kalkınma için önemli bir rol oynar. Ekonomik faaliyetlerin yenilenmesi ve yaratılmasına olanak sağlar, girişimcilik ve istihdamı artırır, şehrin önemli mekanlarını cazip hale getirerek turizmin de gelişmesine olanak sağlar. Yörede gerçekleştirilecek olan sanatsal ve kültürel faaliyetlerin, bölgenin gelenek ve göreneklerini temele alan, onları yozlaştırmayan; yörenin sanatına, kültürüne ve ayrıca ekonomisine katkı sağlayabilecek nitelikte olması gerekmektedir. Bu kapsamda, yöredeki kamu kuruluşları, STK'ları ve diğer öze kültür sektörlerinin yerel ekonomiye katkı sağlayacağı, istihdam yaratıcı işbirliğine dayalı çalışmalar yerel yönetimlerin öncülüğünde bir arada yürütülmelidir.

1. Yerel Yönetimler ve El Sanatları

1.1. Yerel Yönetimlerin Yapısı

Yerel kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasını sağlayacak, işbirliğini ve eşgüdümü olanaklı kılacak yerel ekonomik kalkınma planlaması, yöresel ya da bölgesel planlamayı kapsayan bir yaklaşımdır. Küreselleşme süreci ile birlikte yerel değerlerin ve yerel aktörlerin önem kazanması, diğer yandan ise Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği gibi kuruluşların kalkınmada yerel aktörlere önem vermesi ile birlikte yerel kalkınma hareketleri hız kazanmıştır. Yerelleşmenin hızla artan önemi ve belediyelerin en etkin yerel aktör konumuna gelmeleri ile birlikte, Türkiye açısından yerel kalkınma yaklaşımında belediyelerin öncü rol oynamaları kaçınılmaz olmuştur (Kaya, 2004). Günümüzde belediyeler çevre, altyapı, park, imar, denetim gibi yapısal çalışmaların yanı sıra daha etkin bir rol üstlenmektedir. Kültürel ve sanatsal etkinliklerle belediyeçilik kavramını “Sosyal Belediyeçilik” kavramı ile da zenginleştirmeye çalışarak, yörenin sosyo-kültürel olanaklarını geliştirmeyi ve halkı farklı alanlarda sosyalleştirmeyi hedeflemektedir.

Çelik (2014), Resmi Gazetede belediyelerin kültür ve sanat rolleri ile ilgili kanun maddeleri kapsamındaki 5393 sayılı Belediye Kanununun 14. Maddesini şöyle belirtmiştir: Belediye... Kültür ve sanat, gençlik ve spor, sosyal hizmet ve yardım, meslek ve beceri kazandırma gibi hizmetleri yapma ve yaptırma ile ilgili sorumluluk sahibidir. Ayrıca “Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000’i geçen belediyeler; kadınlar ve çocuklar için korum evlerini açar” ibaresi de mevcuttur. 5216 sayılı büyükşehir Belediyesi Kanununun ’da ise yerelde yapılması gereken sosyal politikaların belediyeler tarafından geliştirileceği de belirtilmektedir. Kânuna göre, bireylerin sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve sosyal sorunlarının çözülmesi sorumluluğu belediyelere yüklenmiştir. 5216 sayılı bir diğer kanunun 7. Maddesine göre Büyükşehir Belediyelerin, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik olarak her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesislerin kurulmasını sağlamak ayrıca meslek ve beceri kazandırmaya yönelik kursların açılması sorumluluğu da bulunmaktadır. İlçe belediyeleri de gençlere ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sağlayabilmektedir. Bu kanun maddeleri ile dezavantajlı gruplar kapsamındaki ev hanımlarına, işsizlere, engellilere meslek ve beceri kazandırmak belediyenin sağladığı etkinliklerle mümkün olabilmektedir. Böylece hem gelir getirici işlerde çalışabilirler hem de sosyal bir ortam içerisinde etkileşimde bulunabilme olanağı elde etmiş olurlar Belediye Kanunu, Belediyenin Görev, Yetki ve Sorumlulukları Hakkındaki Kanun (2005, 3 Temmuz). (s. 1-20)

Varki (2008) Türkiye’de yerel yönetimlerde idari yapılanmayı şu şekilde belirtmiştir:

- “Siyasi Açıdan Yerel Yönetim
- İdari Açıdan Yerel Yönetim
- Hizmet Açısından Yerel Yönetim
- Coğrafi Açıdan Yerel Yönetim

Yerel Yönetim Kuruluşları

- İl Özel idareleri
- Köy Yönetimleri
- Belediye Yönetimleri” (s. 53).

Yerel kalkınma alanında belediyelerin sahip olduğu misyonun dört önemli boyutunu Göymen (2004) şu şekilde belirtmiştir:

- 1- Ekonomik gelişme: Bir yörenin doğal kaynaklar, insan, sermaye, teknoloji gibi tüm kaynaklarının akılcı bir şekilde ve belirli önceliklere göre yöre insanının refahını arttıracak şekilde harekete geçirilmesi,
- 2- Sosyal paylaşım ve kapsayıcılık: toplumda eşitlik, paylaşım, dayanışma, gönüllülük, toplum hizmeti, ortak gelecek, ortak sorumluluk gibi değer ve kavramları yerleştirmek, geliştirmek, sosyalizasyon sürecinin bir parçası yapmak ve bunları yaparken tüm sosyal kesimleri kapsamak,
- 3- Siyasal katılım: Tüm yurttaşların, siyaset ve karar alma mekanizmaları konusunda ilgilenmelerini, bilgilenmelerini sağlayarak demokratik, katılımcı, saydam, hesap verebilir siyasal yapılar ve süreçler oluşturmak; temsili demokrasiden katılımcı demokrasiye geçişi sağlamak,
- 4- Kültürel çoğulculuk: Yöredeki, ırk, dil, din, kültürel farklılıkların insanları, grupları ayrımcı, uzaklaştırıcı değil; yakınlştırıcı, birleştirici, sosyal ilişkileri ve toplumu zenginleştirici olmasını sağlayacak politikalar uygulamak.

Göymen bu misyona ve temel amaçlara dönük olarak belediyelerin etkinliklerini ise şunlardır:

- Özellikle yeterli altyapıyı sağlayarak yörenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak,
- Yöreyi, yatırıma teşvik edici hale getirmeye çalışmak,
- Yöredeki yatırımcıları, yörede yeni iş olanaklarını yaratmaları açısından desteklemek,
- Sürdürülebilir kalkınmanın koşullarını hazırlamak,
- Yöredeki sosyal sermayenin gelişmesine katkıda bulunmak,
- Yörenin “öğrenen bölge” olmasına dair imkânlar yaratmak,
- Yörede ekonomik ve sosyal kalkınmaya dair işbirliği, ortak yaklaşım, bilgi-beceri paylaşımı ve ortak hareketi özendirmek,
- Dünya ile iletişim kurmak; yöredeki paydaşların evrensel gelişmeleri izlemelerini kolaylaştırmak, yurtdışındaki farklı kurum ve kuruluşlarla işbirliklerine özendirmek (Göymen, 2004).

1.2. Kütahya Belediyesi El Sanatları Uygulamaları

Sanatsal etkinlikler; belediyelerin kültür politikalarının uygulanmasında, şehirlerdeki yaşam kalitesinin artırılmasında, bireyler arası uyumun, dayanışmanın ve sosyal birlikteliğin sağlanmasında önemli bir faktördür. Bu nedenle kentsel yaşamı yöneten ve örgütleyen idari organlar olarak yerel yönetimler ve belediyeler bir takım sanatsal etkinlikleri kaçınılmaz olarak programlamalı ve yerine getirmelidir.

Bir yerel yönetim organı olarak belediyeler, kanunların kendilerine tanıdığı görev ve yetkiler kapsamında bölgenin kültürel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik sanatsal ve kültürel çalışmalar yürütmekle yükümlüdür. Gerçekleştirilecek olan el sanatları etkinlikleriyle bölge halkının sahip olduğu sanatsal ve kültürel değerlerin farkına varmaları sağlanmaktadır. Farklı bölgelerden gelecek katılımcılarla bir araya gelerek sosyal ilişkilerde bulunmalarına, sosyal sorumluluk üstlenmelerine; bölge için ise turistik ve ekonomik kazançların elde edilmesine olanak sağlanması mümkün olmaktadır.

Kütahya ilinde el sanatları faaliyetlerinin özendirilmesi ve uygulama olanaklarının artırılmasıyla yoksulluk, işsizlik, gelir dağılımı ve bölgesel dengesizliklerin giderilmesine katkı sağlanmaktadır. Kütahya Belediyesi, el sanatlarına verdiği önemle yaptığı yatırımları geliştirmiş ve gerçekleştirdiği sanatsal etkinliklerin sayısını artırarak bunlara bireylerin katılım oranını da artırmıştır. Kütahya ilinde çini sanatı ilin en önde gelen, ili marka şehir haline getiren el sanatıdır. Bunun yanı sıra

Kütahya ili geleneksel kıyafetleri, oyaları, el nakışı, halı-kilim dokumacılığı, elmas işlemeciliği gibi birbirinden farklı el sanatı olan bir sanat şehridir.

Kütahya Belediyesi Kültür Müdürlüğü ile yapılan görüşmede; el sanatlarını korumak ve gelecek kuşaklara geliştirerek aktarmak konusunda gerçekleştirdiği faaliyetlerde kurumlar arası işbirliğine oldukça önem verildiği belirtilmiştir. Bu kapsamda Kütahya Dumlupınar Üniversitesi ilin kalkınmasına katkı sağlayabilecek birçok projede paydaş olduğu gibi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen çini yarışmalarına, çini ve el sanatları alanında gerçekleştirilen el sanatları festivallerine ve 1. Uluslararası Ahmet Yakupoğlu Şehir Sanat ve Tasarım sempozyumu gibi birçok akademik etkinliğe de Kütahya Belediyesi desteğini sağlamaktadır. Bunların dışında Kütahya Belediyesi şehrin tüm sanatçılarına olduğu gibi, özellikle sanatıyla şehri marka noktasına taşımış sanatçılara da desteklerini sağlamaktadır. Bu kapsamda Germiyan sokağında belediyeye ait olan konaklar, Kütahya Belediyesi Sıtkı Olçar Müzesi, Kütahya Belediyesi Kent Tarihi Müzesi olarak Evliya Çelebi Kültür ve Sanat Evi ise geleneksel el sanatlarının icra edildiği bir diğer konak olarak Kütahya Belediyesi tarafından restore edilmiştir. Belediyeye ait olan bu türde konaklar restore edilerek, talepler doğrultusunda sanatçılara cüzi bir miktar karşılığında kiraya verilmektedir (M. Zenci, kişisel iletişim, Ekim 29, 2018).

Kütahya belediyesi, çini sanatının yerelde ve uluslararası düzeyde tanıtılması için ise birçok çalışma yürütmüştür. Bu çalışmalar kapsamında, UNESCO komisyonuna çini ve el sanatlarıyla ilgili olan başlıklarda gerekli başvuruları yapmak üzere komisyonlar oluşturularak bu süreci başarı ile tamamlamıştır. Bu kapsamda; Kütahya ili çini sanatı UNESCO İnsanlığın Somut olmayan Kültürel Miras'ının temsili listesine 2016 yılında "Geleneksel Çini Ustahğı" başlığı altında, Türkiye adına tescilli bir sanat olarak koruma altına alınmıştır. Bu sayede ülkemiz, kültür endüstrisi ve kültürel diplomasisi alanında çini sanatıyla farklı bir ivme kazanmıştır. Bunun dışında, yetiştirdikleri ustalar ve ürettikleri binlerce sanat eseriyle Kütahya çiniciliğini bir marka haline getiren Sıtkı Olçar (2008) ile Mehmet Gürsoy (2009) Kültür Bakanlığının da destekleriyle "UNESCO Yaşayan İnsan Hazinesi" olarak ilan edilmiş ve ödülleri 2010 yılında almışlardır. Son olarak, Kütahya 31 Ekim 2017 tarihinde ilan edilen "UNESCO Yaratıcı Şehir" unvanını sanat ve halk zanaatları alanında kazanan Türkiye'deki ilk, dünyadaki 37 şehir arasında olma başarısını göstermiştir. Bu son başarı ile Kütahya çini sanatı başta olmak üzere, ağır elbiseleri, oyaları, nakışları, elmas işçiliği gibi birçok el sanatı alanında yaratıcı şehir olarak el sanatlarını tescil ettirmiştir ("UNESCO Yaratıcı", 2018; "Geleneksel Çini", 2018).

Yaratıcı şehirler ağı, 2004 yılında kurularak, şehirlerarasında uluslararası işbirliğini geliştirmeye yönelik; yaratıcılığı, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel sürdürülebilir kalkınmayı stratejik bir faktör olarak belirlemiştir. Şehirler bu ağa katılarak, sürdürülebilir kalkınma planlarında kültürel etkileşimi ve kültürel yaşama aktif katılımı teşvik ederek; yaratıcılığı, kültürel endüstriyi geliştirmeye yönelik işbirliğini güçlendirmeyi, sanatsal ve kültürel paylaşımları temele almayı taahhüt etmektedir. Kütahya bu ağa kabul edilen ilk şehir olma özelliğiyle, sürdürülebilir kalkınmanın temel etkeni olarak sahip olduğu el sanatlarının bilincinde olan; büyüyen, gelişen, sosyal, kültürel ve çevresel faktörleri bir arada değerlendirebilen sayılı şehirlerden biri olduğunu kanıtlamıştır ("UNESCO Yaratıcı", 2018).

Kütahya Belediyesi Kütahya iline özgü el sanatlarını yaşatmak ve uluslararası ölçekte dünyaya tanıtmak için ildeki kamu kurumlarıyla sürekli bir iş birliği içerisinde. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına başvuru ve üyelik sürecini, Kütahya Valiliği, Zafer Kalkınma Ajansı, Çiniciler ve El Sanatları Odası ve ildeki sanatın öncüleri olan sanatçılarla birlikte yürütmektedir. Bu işbirliği çerçevesinde, Yaratıcı Şehir olmanın sorumluluğuyla geliştirdiği çeşitli projeleri Zafer Kalkınma Ajansı (ZEKA) birlikte yürütmekte ve gelecek yılları hedefleyen ulusal ve uluslararası projeler geliştirmiştir. ZEKA'dan alınan bilgilere göre bu projeler şunlardır: (İ.C. Leblebici, kişisel iletişim, Ekim 27, 2018).

1.3. Ulusal Projeler

1) Çininin Kentsel Mekânlarda Kullanılması: Şehir genelinde 400 farklı kentsel mekan belirlenerek, bu mekânlarda çini eserlerine yer verilmesi sağlanacaktır. Her yıl en az 100 eser olmak üzere 4 yılda 400 çini eserine yer verilecektir. Sanatçılardan oluşan bir danışma kurulu Kütahya Belediyesini bu konuda yönlendirecektir.

2) Nesillerin Tasarımlarla Entegrasyonu: 14. yüzyıldan beri Kütahya’da üretilen ve tüm dünyaya yayılan Çini eserlerinin tespiti yapılacak ve desen envanteri oluşturulacaktır. Bu sayede bu motifler üzerinden genç sanatkarların yeni yorumlama ve tasarımları geliştirmeleri sağlanacak ve bu doğrultuda yarışmalar düzenlenecektir.

3) Çevreyle Uyumlu Çini Sertifikasyonu: Çininin üretim aşamalarında ve kullanılan malzeme standardizasyonunun sağlanması için bir merkez kurulacaktır. İlde üretim yapan firma ve sanatçılar, merkez tarafından kullandıkları malzeme ve ürünleri kalitesi doğrultusunda akredite edilecektir. Akredite firma ve sanatçılar, bu çerçevede oluşturulacak Çini markasını kullanma hakkı elde edeceklerdir.

1.4. Uluslararası Projeler

1) Afrika’da Ağın Genişletilmesine Katkı Sağlanması: 4 yıl içinde toplamda 4 tane Afrika şehrine UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına başvuruları çerçevelerinde teknik destek sağlanacaktır.

2) Alanlararası İşbirliği Portalı Geliştirilmesi: Yaratıcı Şehirler Ağına üye 180 şehrin sanatçılarının yer alacağı ve yedi alanda ortaklaşa projelerin geliştirilebileceği bir portal hazırlanacaktır.

3) Sanat ve Dil ile Kültürel Etkileşim: Genç sanatçılar UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Zanaat ve Halk Sanatları dalındaki 37 şehirden birine hem o ülkenin dilini, kültürünü hem de sanatını öğrenmek için 6 aylık değişim programına gönderileceklerdir. Her yıl 1 sanatçı olmak üzere toplamda 4 sanatçı bu programdan yararlanacaktır (İ.C. Leblebici, (ZEKA) kişisel iletişim, Ekim 27, 2018).

Bu süreçlerin dışında Kütahya Belediyesi ilde el sanatlarının sürekli olarak yaşatılması, yeni çırakların ve sanatçıların yetişmesi için kurduğu merkezlerle sanat eğitiminin sürekliliğini sağlamaya devam etmektedir. Kütahya Belediyesinin el sanatları dalında eğitim veren, şehrin belirli bölgelerinde eğitim merkezi binaları bulunmaktadır. Bu merkezlerin bulunduğu mahalleler şöyledir; Sosyal Konutlar, Maltepe Mahallesi, Bahçelievler Mahallesi, Lala Hüseyin Paşa Mahallesi, Gazi Kemal Mahallesi, Hayme Ana Hanımlar Lokali (Yunus Emre Mahallesi), Ahmet Yakupoğlu Eğitim Merkezi, Halil İbrahim Yılmaz El Sanatları Merkezi ve Kadın Çalışmaları Eğitim Merkezi ile yaklaşık 9 adet eğitim merkezi bulunmaktadır. Bu Eğitim Merkezlerinde ise (Düz Dikiş Makine Kursu, Hasta Yaşlı ve Bakım Kursu, Bilgisayar Kursu, Bilgisayarlı Ön Muhasebe Kursu, Çini Kursu, Ahşap Boyama Kursu, Seramik Kursu, İğne Oyası Kursu vb. gibi çeşitli birçok mesleki ve el sanatları eğitimleri verilmektedir.

Kütahya Belediyesi El Sanatları, Kurs, Eğitim ve Öğretim alanında, İŞKUR, Halk Eğitim Merkezi, Milli Eğitim Müdürlüğü ve Aile Sosyal Politikalar Müdürlükleri ile İş birliği yapmakta ve eğitimler gerçekleştirmektedir(M. Zenci, kişisel iletişim, Ekim 29, 2018).

Ayrıca Zafer Kalkınma Ajansı’nın Kütahya’nın kültür sanat şehri olması sebebiyle, ilin dokusuna uygun olarak geliştirdiği ve 2017-2018 yılında başvurularını aldığı, “Yaratıcı ve Kültürel Endüstriler Sonuç Odaklı Programı (KEN SOP)” kapsamında belirlenen özel amaçlar ile sonuç ve çıktı hedeflerine katkı sağlayacak fizibilite çalışmalarının gerçekleştirilmesi” projesi de şehrin kalkınmasına yönelik diğer proje örneğidir (İ.C. Leblebici, (ZEKA) kişisel iletişim, Ekim 27, 2018).

2. Sonuç ve Öneriler

Kütahya ilinde çini sanatı ilin en önde gelen, ili marka şehir haline getiren el sanatıdır. Çinicilik ilde önemli bir el sanatı olmasının yanı sıra sektör olarak da ülke ekonomisinde büyük bir öneme sahiptir. Bunun yanı sıra geleneksel kıyafetleri, oyaları, el nakışı, halı-kilim dokumacılığı, elmas işlemeciliği gibi birbirinden farklı el sanatı ile Kütahya ili bir sanat şehridir. Kütahya Belediyesi, el sanatlarını korumak ve gelecek kuşaklara geliştirerek aktarmak ve uluslararası nitelikte tanıtmak için ilin çeşitli kurum ve kuruluşlarıyla iş birlikleri gerçekleştirmektedir. UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na başvuru ve üyelik sürecini, Kütahya Valiliği, Zafer Kalkınma Ajansı, Çiniciler ve El Sanatları Odası ve ildeki sanatın öncüleri olan sanatçılarla birlikte yürütmüştür. Bu işbirlikleri sayesinde Kütahya'nın, sanat ve halk zanaatları (Crafts and Folk Art) alanında "UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na" üyeliği 31 Ekim 2017 tarihinde ilan edilmiş olup "Yaratıcı Şehir" unvanını Türkiye'de alan ilk şehir olma özelliğini kazanmıştır.

Kütahya ilinin kültürünü ve el sanatlarını temel alan yarışmaların, festivallerin, sempozyumların düzenlenmesi, yerli ve yabancı sanatçıların ve akademisyenlerin bir araya getirmekte, yeni işbirliklerinin oluşmasına zemin hazırlamakta ve bu sayede yerel yönetimler ile kamu kurumları sanatsal-kültürel politikalarına uluslararası niteliği katarak yerelleşme sürecinde ilerleme kaydedilmesine olanak sağlamaktadır. Bu tür etkinliklerin gelenekselleşerek ve gelişerek devam etmesi, şehrin adıyla birlikte anılan marka etkinlikler haline dönüştürülmesi, geniş kitlelerin katılımını sağlamaktadır.

Bölgedeki sanatsal uygulamaların ve faaliyetlerin şehrin dokusuna uygun gerçekleşebilmesi için yerel yönetimin özellikle üniversiteden, şehirdeki STK'lardan ve öncü sanatçılardan oluşan bir danışma kurulunu oluşturması ve bu kurulla birlikte istişare ederek uygulamalarda bulunması oldukça önemlidir. Bu sayede şehirdeki kişi kurum-kuruluş ve sivil toplum örgütlerinin süreçte aktif yer alarak, kentle ilgili kararları almaları ve halkla birlikte aktif katılımları sağlanmış olmaktadır.

Kütahya Belediyesi ilin sahip olduğu coğrafi, beşeri, ekonomik ve kültürel özelliklerin bilincinde olarak, sanatsal ve kültürel faaliyetlerini planlamakta ve sahip olduğu kültür evleriyle el sanatları merkezlerini ilin farklı bölgelerine ve hatta mahallelerine inşa ederek halkın aktif katılımını sağlamaktadır.

Kültür ve sanat endüstrisi yarattığı sosyal ve ekonomik değerler ile özellikle yerel kalkınma konusunda ve Avrupa Birliği sürecinde oldukça önemli bir basamaktır. Bu nedenle kentlerin marka kimliklerinin oluşmasında öncü role sahip olan belediyeler, kültürel ve sanatsal faaliyetlerini titizlikle oluşturduğu kurullar aracılığıyla, koordinasyon ve işbirliği pratiği kapsamında planlaması, halkta bir bilinç oluşturarak sürdürülebilir kalkınmaya önemli ölçüde katkı sağlayabilmektedir.

Belediyelerin şehirlerinde sanatsal ve kültürel planlamaları yaparken mutlaka farklı şehirlerin ve yurtdışındaki belediyelerin kültürel uygulamalarını ve bunların çıktılarını incelemesi gerekmektedir. Gerçekleştirilecek olan sanatsal ve kültürel etkinliklerde, üniversite ve kurullar aracılığıyla yurtdışından paydaşlar da davet edilerek kültürel ve sanatsal işbirliği çerçevesinde katılımlar sağlanması oldukça önemlidir.

Kaynakça

- Aktan, C. C. (1999). *Müdahaleci devletten sınırlı devlete*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Çelik, A. (2014). Sosyal belediyecilik anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1-20.
- Çetin, H. (2009). Kalkınma sürecinde kooperatifçiliğin, sosyal, ekonomik ve demokratik etkileri üzerine genel bir değerlendirme. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 4(2), 35-50.

- Geleneksel çini ustahlığı. (t.y.). <http://www.unesco.org.tr> adresinden erişildi.
- Göymen, K. (2004). Yerel kalkınma önderi ve paydaşı olarak belediyeler. *Uluslararası Sempozyum Kitabı* içinde (ss. 49 – 65). İstanbul: Pendik Belediyesi Kültür Yayınları.
- İstanbul Kültür Sanat Vakfı. (2014). Türkiye’de sanat eğitimi (yeniden) düşünmek. <http://Cdn.İksv.Org> adresinden erişildi.
- İstanbul Kültür Sanat Vakfı. (2016). Yerel yönetimler için kültürel planlama. <http://www.iksv.org> adresinden erişildi.
- Kaya, E. (2004). *Yerel kalkınma yönetimi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Kızar, O. (2017). Bingöl ilinin sosyal destek programı projeleri ve sağladığı katkılar. *Spormetre Dergisi*, 15(4), 143-150.
- Özgürel, G, Alan, R., & Bingöl, Z. (2015). Yerel kalkınmada bir araç olarak festivaller: Munzur Kültür ve Doğa Festivali. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 5(2), 113-121.
- Peker, A. E. (2006). *Kent markalaşma sürecinde çağdaş sanat müzelerinin rolü, kent markalaşması ve küresel landmark*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Somut olmayan kültürel miras. (t.y.). <http://aregem.kulturturizm.gov.tr> adresinden erişildi.
- Şentürk, H. (2004). *Pendik yerel kalkınma platformu, atölye çalışması*. İstanbul: Pendik Belediyesi Kültür Yayınları.
- Uluslararası Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG) Teşkilatı. (2015). Culture 21, Kültür için gündem, sürdürülebilir kentlerde kültürün rolü üzerine taahhütler. <http://www.agenda21culture.net/> adresinden erişildi.
- UNESCO yaratıcı şehirler ağı. (t.y.). <http://www.unesco.org.tr> adresinden erişildi.
- Varki, H. (2008). *Yerel yönetişimin Türkiye’de uygulanabilirliği: Konya örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Zengin, E., Başkurt, M., & Es, M. (2014). Yerel yönetimler ve yerel kalkınma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2). 95 - 124.